СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 138. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 16-го ЧЕРВНЯ 1950. No. 138. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 16, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

УРЯД ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРИСУДУ НА КОМУНІСТІВ

Ню Йорк, 14. червня. — Генеральний прокуратор Дж. Гаверд МкҐрет і десять правників з департаменту справедливости підписали відповідь на відклик адвокатів, які боронили одинадцять членів американського комуністичного Політбюра в минулому році в процесі за намагання скинення американського уряду. Члени комуністичної верхівки, засуджені на кару п'ять років тюрми, внесли 12 травня відклик до федерального апеляційного суду, з домаганням знесення присуду суду першої інстанції. Відповідь генерального прокуратора каже, що судова розправа була переведена правильно, що докази для присуду були вистачальні і що закон Смита з 1940 р., на підставі якого було внесено обвинувачення до суду, є конституційне.

Уряд ще раз твердить, що Комуністична партія Америки є „можливо совєтською п'ятою колоною". У відповіді сказано, що комуністи це люди, які завзялися знищити уряд Злучених Держав і заступити його „Совєтською Америкою на зразках Совєтського Союзу." — Переслухання над відкликом і відповіддю на нього відбудеться найближчого тижня в середу, четвер і в п'ятницю. Наперед будуть переслухані оборонці засуджених, а потім правники з бюра ген. прокуратора.

РОЗПРАВА НАД УЧИТЕЛЯМИ ЗАПІДОЗРЕНИМИ В КОМУНІЗМІ

Ню Йорк. — У будинку міської шкільної ради почнеться 5 липня розправа проти восьми учителів прилюдних шкіл за те, що вони на переслуханні в шкільної ради відмовилися сказати чи вони комуністи. Розправа буде ведена на зразок судових процесів. Предсідником буде адвокат Теодор В. Кіндл, назначений на це становище шкільною радою. Учителька Юнія, якої обвинувачені є членами, домагається окремої розправи над кожним обвинуваченим. Це може стати причиною відрочення речинця розправи.

ПРИЛОВЛЮЮТЬ ПІДРОБЛЕНІ ГРОШІ ВАРТОСТИ $100,000 КОЖНОГО МІСЯЦЯ

Вашингтон. — Урядовці Тайної Служби звідомили Конгрес, що підроблені банкноти появляються в Ню Йорку й Шікаго кожного місяця вартости $100,000. Голова тайної Служби Дж. Е. Богман твердить, що на таку суму приловлюють підроблені банкноти кожного місяця і що загальна сума підроблених грошей, приловлених впродовж року, виносить мільйон доларів. Серед підроблених банкнотів вартости $338,000, агенти Тайної Служби, найшли закордонні фальшиві банкноти вартости $63, 496. Шкоду від такого фальшування потерпіли громадяни.

ВИЧИЩУЮТЬ МІСТО НЮ ЙОРК

Загальне нарікання на нечистість в місті Ню Йорку найшло вкінці відповідну реакцію в санітарнім депаратменті. Встановлено інспекторів, які наглядають, щоб громадяни не викидали паперців та іншого роду відпадків на прилюдних місцях. Другого дня праці інспектори доручили 292 судових візвань до людей на оправдання, чому вони засмічують місто.

ГОЛОСУВАННЯ НАД БІЛЕМ ПРО СУСПІЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВІВТОРОК

Сенат згодився почати у вівторок наступного тижня голосування над поправленим законопроєктом про суспільне забезпечення. За пред'явленням фінансової комісії поброблено в проєкті деякі поправки, які уподібнюють біл до законопроєкту, ухваленого вже в палаті репрезентантів. Між ін. прийнято постанову, щоб підвищити суму заробітків, яка мала б бути підставою до виміру старечої пенсії. Ця сума за ухвалою палати має виносити до $3,600 річно, а не до $3,000, як це проєктувала сенатська комісія. Має бути теж ухвалена резолюція, щоб у майбутності завести загальну старечу пенсію для всіх громадян по 65 році життя. Так як тепер стоять справи, виглядає, що не буде опозиції проти підвишки старечої пенсії. Зате не сподівається на прийняття постанови, щоб виплачувати допомогу не тільки на випадок безробіття, але й на випадок недуги робітника.

ОБСЕРВАЦІЙНІ СТАНЦІЇ ДЛЯ РАДАРОВИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

У стейті Ню Йорк має бути встановлених 616 станцій для повітряних спостережень, а з них будуть передавати відбитки на оборонну радарову сітку. Для переведення такої праці стейт рекрутуватиме 20,000 добровільців. Вони мають голоситися через Відділ Ветеранських Справ і до голов цивільної оборони по місцевостях. Цю оповістку оприлюднив генерал майор Карл Ф. Госавер, командант стейтової гвардії. Стейтова Цивільна Оборона, ухвалена недавно стейтовою легіслятурою, докищо немає свого бюра. Тому тепер належить зголошувати добровольців до бюра Стейтової Гвардії, 270 Бродвей, Ню Йорк.

РЕСПУБЛИКАНЦІ ЗА ПРИСПІШЕННЯ КОНГРЕСОВИХ ВАКАЦІЙ

Сенатські провідники в Конгресі вийшли з проєктом, щоби наради зосередити тільки на шість законопроєктів, замість на 22, як це плянували прихильники уряду, а решту залишити на осінь і так покінчити наради перед вакаціями. За їх обчисленнями це може статися до найдальше до кінця липня. До необхідних законопроєктів зараховують: Біл про суспільне забезпечення; продовження обов'язкової військової служби; продовження Взаємної Допомогової Програми для оборони перед комунізмом; вирішення програми про ревізію податків; гарантії на американські інвестиції для розвитку відсталих країн; кінцева ухвала в справі загальних видатків на 29 більйонів доларів.

ОПРИЛЮДНЮЮТЬ ВОЄННІ ЗАДУМИ РОСІЇ

Ню Йорк, 14. червня. — Американські військові знавці оцінюють, що Совєтська Росія матиме готових шість атомових бомб до 23 вересня, а після того, упродовж року, вона зможе виробити ще 25. Це виявив командант маринарки Вилієм Т. Ґрінґалґ, професор Індустріяльного Каледжа Збройних Сил на викладаннях, які відбуваються в готелю Астор для 300 промислових екзекутивних урядовців і резервових офіцерів для підготови економічної мобілізації країни. Ці в істі призбирали експерти на підставі різнородних інформацій, які наспіли з-поза Залізної Заслони. Американські військові власти мають спис 14,000 росіян, які втікли від 1945 р., з-під сталінського ярма, а між ними є шість червоних генералів. Свіжі інформації приходять дальше за тими інформаціями в Росії находиться 20,000,000 осіб які завзято противляться теперішньому режемові. Совєтські інформації для виробу атомових бомб, походять в більшій частині зі шпигунства й крадіжу. Не тільки Фукс та іні шпиги переловлювали американські тайни, але в самій Америці існує совєтська торговельна агенція Амторг, яка постійно займається підступним видуванням промислових тайн, після чого Росія закладає фабрики їхнього масового виробу в себе. Сама околиця Вашингтону виказує 20,000 зареєстрованих комуністів, а це все совєтські агенти.

Росія має тепер могутню повітряну силу, а крім того може виробляти 60,000 літаків річно. З 10,000 боєвих літаків Росія має половину пружинових. Совєти мають велику силу підводних лодок, вироблених на зразках німецьких субмарин. Вона має теж 40,000 танків.

ПОВНІ АТОМОВІ ТАЙНИ ВИЯВЛЯТЬ УРЯДОВО ЗА КІЛЬКА ТИЖНІВ

Вашингтон. — Тому, що Росія розбила атом минулого вересня, Злучені Держави, Велико Британія й Канада намірають спільно оприлюднити найбільшу збірку дат про атомові вироби від 1945 р. Це буде зроблене впродовж кількох тижнів. Цей крок стане історичним, бо це буде відкриття урядових тайн.

ЗДАВИЛИ КОМУНІСТИЧНУ РЕВОЛЬТУ В БРАЗИЛІЇ

Ріо де Жанейро. — Федеральна поліція арештувала двох провідників бунту, який мав спалахнути підчас президентських виборів. Крім того арештовано десять цивільних працівників в повітряних силах у місті Пернамбуко, запідозрених у допомозі комуністам. — Ціллю заговору було підготовити сдність латинсько - американських країн і створити єдиний комуністичний фронт в Південній Америці.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВІДПРАВЛЕННЯ ЧУЖИННИХ СЛУЖБОВИКІВ З АМЕРИКАНСЬКИХ АМБАСАД

Два сенатори Злучених Держав вийшли з проєктом, щоб уряд відправив з американських амбасад усіх службовиків та працівників, які не мають американського громадянства. Таких людей є 13,000 у всіх

БРИТАНІЯ ПОДВОЇТЬ ЗАКУПИ ДЕРЕВА В СОВЄТАХ

Лондон, 15. червня. — Вчора ввечорі підписано в Москві договір, на підставі якого Совєти протягом біжучого року доставлятимуть Британії два рази стільки дерева, як в минулому році. Загальна кількість тих достав мала б виносити 375 до 500 тисяч тон. Рівночасно повідомляється про переговори в справі збільшених достав совєтського збіжжя до Британії.

ЕВАКУАЦІЯ ҐРЕНЛЯНДІЇ

Копенгаген, Данія, 15. червня. — Місцева преса повідомляє, що з днем 30-го цього місяця американські війська почнуть евакуацію Ґренляндії. Підготовка до евакуації вже почалася.

ВІДСТАВКА ВИКОННОГО ОРГАНУ У. Н. РАДИ

Мюнхен, Німеччина, 15. червня. — З вірогідних джерел інформують, що Виконний Орган Української Національної Ради під головуванням проф. Івана Мазепи, після довгого вагання, подався до димісії. В українських колах це вважається побажаним закінченням першого етапу затяжної кризи і висловлюється надію, що УНРада, беручи під увагу складне положення внутрішнього і зовнішнього порядку, доручить створення нового Виконного Органу новій людині.

РАДА О. Н. ЗАЛИШАЄ ПЛЯН В СПРАВІ ЄРУСАЛИМУ

Лейк Соксес, 15. червня. — Протекторатна Рада Об'єднаних Націй проголосила вчора свій неуспіх в намаганнях встановити міжнародну контролю Єрусалиму і зняла цю справу з порядку своїх нарад, передаючи її назад Генеральній Асамблеї.

ГЕН. М'АРТУР ОБСТОЮЄ АМЕРИКАНСЬКІ БАЗИ В ЯПОНІЇ ПІСЛЯ ДОГОВОРУ

Токіо, 15 червня. Американський головнокомандуючий на Далекому Сході, ген. Доґлес МекАртур, вважає, що в інтересі Японії і світового миру тим повинні залишитися американські військові бази на деякий час теж після підписання мирового договору. Це своє становище ген. МекАртур предложить, правдоподібно, державному департаментові та секретареві оборони Луісові Джансонові, шефові злучених штабів ген. Омарові Бредлі та подорожуючому амбасадорові Джанові Фостерові Долесові, що є в дорозі до Японії і прибудуть до Токіо в наступному тижні. Ген. МекАртур не виявив такого свого становища публично, але обговорював його зі своїми дорадниками. В поінформованих колах виясняють, що становище МекАртура в цих справах є приблизно таке: Він не відступає від думки, що Японія в обставинах повинна стати „азійською Швайцарією", отже без війська і перманентно невтральною, до чого повинні б змагати всі країни. Проте, в теперішньому положенні Японії не можна залишити без захисту. Три роки тому ген. МекАртур вважав, що безпеку Японії могли б гарантувати Об'єднані Нації, але з часом прийшов до переконання, і не тільки він сам, що таку гарантію навряд чи можна б дістати і, головно, виконати. — Сьогодні, в безпосередньому сусідстві червоної Евразії, таку гарантію можуть дати Японії тільки Злучені Держави і з того здають собі справу теж японці. Що більше, консервативні японські кола вважають, що американські війська повинні залишитися в цій країні навіть після мирового договору ще й тому, щоби захистити Японію перед можливістю внутрішніх безпорядків, що їх тепер вже намагаються провокувати комуністи. Говориться теж про переговори ліберальної і опозиційної консервативної партій з премієром Шиґеру Йошида, щоби створити „національний уряд", який підписав би сепаратний мир зі західними аліянтами. Як йдеться про потребу залишення в Японії американських баз, то цю думку солідарно піддержує ввесь японський загал і вся японська преса, за вийнятком, очевидно, комуністів.

ПОВЕРХ $20,000,000 НА ЗДІЙСНЮВАННЯ „ЧЕТВЕРТОГО ПУНКТУ"

Лейк Соксес, 15. червня. — Конференція Об'єднаних Націй, в останній хвилині перед відроченням, зібрала вчора декларації на $20,012,000 на виконання відомого „Четвертого Пункту", що передбачує технічну допомогу для розвитку відсталих країн. Найбільший вклад, бо 60% загальної суми дають Злучені Держави Америки. Поодинокі країни деклярували: ЗДА — 12,007,000; Британія — 2,128,000; Франція 1,207,000; Голяндія —400,000; Уругвай — 100,000; Туреччина —182,000 і т. д.

БУНТ У ПЕРУ: ЗГИНУЛО 50 ЛЮДЕЙ

Арекіпа, у республіці Перу. Тут вибухла революта проти теперішнього військового уряду з Ліми. Арекіпа це друге щодо величини місто в республіці, у віддалені на 500 миль від столиці. У боротьбі між повстанцями й урядовим військом згинуло 50 осіб, а ранених є коло 200. Повстанці остаточно опанували Арекіпу і настановили свій тимчасовий уряд під проводом д-ра Франціска Постахо. Уряд з Ліми називає повстанців комуністами.

ШЕСТЕРО ДІТЕЙ ВПРОДОВЖ П'ЯТЬОХ МІСЯЦІВ

Куритиба, Парана, 15. червня. — Особливий рекорд досягнула — як повідомляє бразилійська преса і радіо, — 23-літня Еріда Ґаудіна Ласерда, жінка пожежника з Амардині в стейті Баія, яка протягом 5 місяців породила шестеро дітей: в місяці грудні 1949 двоє, в січні 1950 — одно і дальших троє в квітні цього року. Це нечуваний досі в історії випадок, яким зацікавився лікарський і науковий світ.

ФРАНЦУЗЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ОСУДЖУЮТЬ СТАНОВИЩЕ ЛЕЙБУРИСТІВ

Париж, 15. червня. — Виконавчий Комітет французької Соціялістичної партії висловив вчора формальний „жаль" з приводу виявленого три дні тому в окремому маніфесті становища британської Лейбуристської партії щодо об'єднання Европи. Лейбуристи, як відомо, виявили свою опозицію до всіх „існуючих плянів" европейського об'єднання, виступили проти дальшого скріплення Европейської Ради та зголосили свої застереження щодо пляну Шумана. Лейбуристський уряд чергового дня ствердив в парляменті, що таке становище своєї партії він не вважає за зобов'язуюче і продовжуватиме співпрацю з усіми іншими урядами західно-европейських країн, хоч би вони заступали „відмінні господарські погляди". Французькі соціялісти осудили це становище, головно у зв'язку з міжнародною соціялістичною конференцією, яка має початися вже завтра в Лондоні та в якій вони заповіли свою участь, вважаючи за необхідне „протиставити та узгіднити суперечні думки" між самими соціялістами.

ДАЛЬШІ ПЕРЕМОГИ ЛЕЙБУРИСТІВ В ПАРЛЯМЕНТІ

Лондон, 15. червня. — Кожне теперішнє голосування в британському парляменті, з огляду на лейбуристську більшість тільки 6 голосів, кожночасно видвигає можливість повалення уряду. Цею непевністю диктується в багатьох випадках і урядова політика та максимальна обережність в усіх справах, головно внутрішньо-політичних. Це теж є причиною, що уряд дуже обережно ставиться до проблем дальшої націоналізації британського господарства, хоч це було головним гаслом їх виборчої кампанії. Цій обережності політиці уряд завдячує теж свою перемогу під час вчорашнього голосування в парляменті над справою бюджету. Уряд переміг в шістьох випадках більшістю 11 до 14 голосів.

М'ЯСНІ НЕПОРОЗУМІННЯ В АНГЛІЇ

Лондон, 15. червня. — Заступник премієра Герберт Моррісон звернувся до англійських господинь, закликаючи їх бойкотувати м'ясників, що продають низьковартісний товар. Господині, виходило б, послухали його заклику, а у відповідь на цей заклик, самі м'ясники на протестаційному вічу в Лондоні ухвалили гостру резолюцію проти уряду, закидуючи йому, що це він власне спроваджує такий недоброякісний товар з-за кордону.

ВІДКИНЕНО ПЛЯН ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ В СПРАВІ ПІДВИШКИ ПЛАТЕНЬ

Париж, 15. червня. — Фінансовий Комітет французької Національної Асамблеї відкинув вчора більшістю 23 голосів проти 20 плян уряду премієра Бідо в справі підвишки платень державним урядникам. — Соціялісти, разом з комуністами та іншими партіями голосували проти пляну, хоча початково з ним погоджувалися. Відкинення урядової пропозиції видвигає можливості нових робітничих непорозумінь, бо на цьому тлі вже кілька разів доходило до страйку, що паралізував важливі ділянки французького націоналізованого господарства.

ГЕН. РОБЕРТСОН ВВАЖАЄ ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ ПЕРЕДУМОВОЮ МИРУ

Берлін, 15. червня. — Генерал сер Брайєн Робертсон, британський головнокомандуючий в Німеччині, що їде у відставку, виголосив вчора прощальну промову до зібраних в британському Пресовому Клюбі союзницьких і німецьких кореспондентів, заявляючи, що як довго Німеччина є поділена, так довго не можна думати про тривкий мир. Він говорив про бажання аліянтів привернути Німеччині та її народові повну суверенність, вказуючи рівночасно на совєтські трудноці, які він вважає головною перешкодою до повного замирення Центральної Европи. — Ген. Робертзон твердив, що західні аліянти ще не думають відкликати своїх окупаційних військ, бо того не бажають собі теж і самі німці, „за вийнятком тих, яких не інтересує безпека і воля їхньої країни". Він теж заповів, що західні аліянти поступово і в майбутньому зменшуватимуть свою контролю Німеччини до „можливо найдальших меж".

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА — ПОЛІЦІЙНОЮ ДЕРЖАВОЮ

Відень, 15. червня. — Кореспондент Ню Йорк Таймсу, Дана Едамс Шмідт, що був названий в акті обвинувачення в останньому судовому процесі в Празі та який вихав з Чехословаччини безпосередньо перед його арештом, почав друкувати серію статей про теперішнє положення в Чехословаччині, „незалежність якої почалася в Злучених Державах Америки під час першої світової війни". Шмідт твердить, що ця країна, в якій комуністи насиллям захопили владу 28 місяців тому, називаючи її „народною демократією" для зовнішнього і „диктатурою пролетаріяту" для внутрішнього вжитку, є на ділі поліційною державою з всевладним поліційним терором на місце всякого закону.

3 ВБИТИХ І 72 РАНЕНИХ ПІД ЧАС ВИБУХУ АМУНІЦІЇ В ЕСПАНІЇ

Мадрид, 15. червня. — Тут повідомлено, що в лісі у віддалені 5 миль від місцевости Валлядолід вибух склад артилерійської амуніції, в наслідок чого 3 особи були вбиті а 72 поранені.

ВОГОНЬ ЗНИЩИВ ЗАЛІЗНИЧУ СТАНЦІЮ В ГЕЛЬСІНКАХ

Гельсінки, 15. червня. — Пожежа знищила вчора прекрасну центральну залізничу станцію в столиці Фінляндії. Причини пожежі не подано. Жертв в людях не було, а матеріяльні шкоди оцінюється на мільйон долярів.

КОРОЛЬ І СИН ОЖЕНИЛИСЬ ЗІ СЕСТРАМИ

Каіро. — Єменський король і його син-престолонаслідник оженилися вчора рівночасно з двома сестрами, дочками мігрантського видавця тижневика Саана, столиці Ємен.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЛЕЙБУРИСТСЬКИЙ МАНІФЕСТ

Британська Партія Праці, яка тепер при владі, проголосила „маніфест", виданий у формі брошури п.н. „Европейське Обєднання", який треба б вважати відмовою партії брати участь в змаганнях до такої Европи, яка могла б бути теж і не-соціялістичною. Такий є властивий зміст відповіді партії на запроєктований французьким міністром закордонних справ Шуманом плян обєднання важкої промисловости (вугільної й сталевої), в першу чергу французької й німецької, а далі теж і британської.

Як знаємо, цей французький проєкт прийнято в Америці з великим одушевленням. Можна навіть догадуватись, що й сам проєкт не повстав без американської доброї поради, навіть і з боку урядових чинників. Він має на цілі покласти кінець віковому французько-німецькому напруженню, а тим самим має велике політичне значення. В теперішню пору ця справа набирає особливої ваги, коли думати демократіям про розбудову оборонних сил Заходу для забезпеки перед агресією Росії. Вже сама ця оборона повинна бути для усеї демократії такою важною, що все інше повинно б відійти на задний плян. Бодай так глядить на це американський нарід і в такому розумінні допомагає европейському обєднанню фінансово й мілітарно, будучи свято переконаним, що за тим стоїть теж і близька йому Англія. До того Винстон Чорчил говорив так багато разів на тему конечної потреби европейського обєднання, що можна було навіть припускати, що якраз Англія є ініціятором цеї ідеї. Тому теж „маніфест" Партії Праці викликав в Америці велике здивування. З цього приводу появились дуже неприхильні коментарі навіть з боку таких, які ставляться завжди до Англії з найбільшою прихильністю. Як відомо, в Конґресі дехто вже віддавна домагається припинення фінансової допомоги соціялістичному урядові в Англії, бо він, мовляв, витрачає американські доляри на „соціялістичні експерименти". Хай британський соціялізм, казав тепер сенатор Вилйем Навленд, уже раз виявить „здібність стояти на власних ногах без долярової допомоги з Америки, країни вільних підприємств". Знов приятелі Англії побоюються, що „маніфест" Партії Праці тільки зміцнить проти-британську пропаганду, яка воює часто теж і тим аргументом, що Англія ніколи не бажала бачити Европу обєднаною і на ділі не бажає собі цього обєднання і тепер.

Отже „маніфест" Партії Праці не зробив доброї прислуги Англії. Це відразу зрозуміли ті члени партій, що є при кермі держави. Тому лейбурист Клемент Р. Атлі, що є премієром, заявив в парляменті, що це є тільки „заява партії", а ніяка „політика уряду", та що уряд далі кооперуватиме в справі обєднання з урядами, які „мають інші економічні погляди". Але й важко було йому щось інше сказати, коли зважити, що британський соціялістичний уряд має постійно до діла з не-соціялістичними країнами, обнятими Пляном Маршала. Знаючи британську вдачу і ходи британської політики, можна вірити, що соціялістичний британський уряд не буде довго стояти осторонь теж і в справі економічного обєднання, запропонованого Шуманом, не зважаючи на „соціялістичний маніфест" лівих екстремістів партії, як тільки покажеться, що з цього буде справжня користь для Англії.

„Мала" бомба міняє стратеґію

З поворотом секретаря стейту Діна Ачесона з Лондонської конференції замітний у Вашингтоні великий оптимізм щодо спроможности оборони Европи перед наїздом Росії. Цей оптимізм виявився між ін. в свідоцтві предсідника начальників генералних штабів, генерала Омара Н. Бредлі, складенім в конґресових комісіях. „Ще перед роком успішна оборона Західної Европи, з огляду на скоординовану атаку ворога, була далекою можливістю, одначе тепер вона виглядає на „дійсну" — заявив Бредлі. Хоч як обережні були його вислови, вони переконали комісії, що від року зайшла велика зміна в настроях передових військовиків і урядовців, відповідальних за стримання походу Росії на поневолення світу.

Цей оптимізм у настроях генералів, політиків і дипломатів приписують видосконаленню „малої" атомової бомби. До часу винаходу малої бомби, воєнні стратеги передумували тільки над відплатою на випадок походу Росії на Захід. Відплата мала бути виконана „великою" атомовою бомбою щойно тоді, коли Росія вже зайняла б частину або й цілу Західну Европу. Сама велика бомба не могла б стримати наїзду, бо вона не може знищити війська в поході ані спинити дальшого наїзду. Вона добра на знищення великих військових і промислових середовищ, а з цим на винищення ворога до такої міри, щоб зробити його нездатним до дальшого ведення війни. Одначе в тому самому часі ворог може нищити теж і Америку чи країни її союзників, щоб стали неспосібними до дальшої війни. Тільки надія на більшу кількість атомових бомб в Америці втримувала населення в переконанні, що кінець-кінцем Західні країни виграють війну.

З видосконаленням малої атомової бомби положення зміняється. Як велику бомбу можна було перевозити тільки з важким трудом і то по одній бомбі на великім літаку, так малу бомбу можна буде возити в більших кількостях, або висилати пружиновими чи турбовими літаками. Тому, що пружинові та турбові літаки вже видосконалені до тієї міри, що самі потрапляють у намічену ціль, їх боєва сила є прямо невгадна. Велика російська армія, складена з 170 дивізій, втратила б свою вартість, якщо б її не можна було сконцентрувати для наступу, а мала атомова бомба може не допустити до такої концентрації. Тому саме є вона страшною оборонною зброєю проти масових армій. Те саме робить її придатною для боротьби Західної Европи. Ця частина світу може виставити малу, одначе добірну армію, озброєну малими атомовими бомбами — а, як кажуть — теж атомовими гарматами проти велетенської російської армії.

Коли б навіть Росія винайшла свою малу атомову бомбу, то вона не буде в спроможності використати її так, як Західні країни, бо в Західній Европі нема великих армій і тому там не можна наробити такої шкоди, яку західні країни можуть заподіяти Росії.

Велику вагу відграють теж кошти. Розмірно малими коштами Захід зможе поставити свою оборону проти Сходу, а якщо зайде потреба, може перейти в офензиву. Серед воєнного розяснення це може теж стати осторогою для Росії, що не вона сама рішає, коли війна є зачіпна, а коли відпорна.

ШКІДЛИВІ ЕКСТРЕМИ

Екстреми — крайності в наставленні, вчинках і засобах — не належать до позитивних явищ ані в особистому, а тим менше в громадському житті. В екстремах затирається різниця між добром і злом, подібно як скрайній реґіт в гістеричних натурах часто переходить в ридання, чи навпаки. Бо власне екстреми є характеристичні для гістерії. Вони є хворобливі в проявах одиниць, але вони є погубні в громадському житті. Всі тоталітаризми це й є, власне, ліві і праві ескреми в суспільному житті і тому вони так дуже до себе подібні. Вони, один з лівого а другий з правого боків сходяться „назаді" завжди з тим самим нищівним для народу результатом. Вони теж є ознакою дуже невиробленого або будьякими внутрішніми чи зовнішніми причинами виведеного з рівноваги суспільства. В інтересі суспільства, його буття та його прогресу треба вже в зародках звертати увагу та поборювати всі такі прояви, що могли б поступово розвинутися в будьяку екстрему в наставленні. Якщо нам потрібні екстреми, це тільки в зусиллях та змаганні до холодно і тверезо обдуманих цілей, на підставі реальних плянів.

Деякі близькі до екстреми прояви спостерігається часом і в нашому громадському житті. Це головно в наставленні поодиноких наших громадян, бо як йдеться про побажані екстреми в зусиллях, то цього нам чи не найбільше бракує. Візьмімо конкретний приклад. Поіменно можна б назвати цілий ряд одиниць, які ще так недавно на ввесь голос заявляли свій екстремістичний український патріотизм, які відсуджували і відмовляли всякої чести кожному, хто поважився розважніше ставитись до поодиноких справ, та які постійно „горіли" обов'язково „святим вогнем" одушевлення до одної справи та обурення до другої. Але пройшов деякий час і цих палких оборонців або противників в кращому випадку не видно. Звичайно, вони з одної скрайности попали в другу і з оборонців зробилися противниками і навпаки, або з найбільших ентузіястів найбільшими скептиками.

Подібні переміни спостерігається і в поодиноких акціях. Нашою найбільшою хибою є те, що ми не вміємо видержувати. І це у великій мірі є наслідком екстрем в нашому наставленні. Починається, для прикладу, будь-яка акція. Ми відразу підходимо до неї з деякою дозою екстреми, все рівно, в ентузіязмі або скептицизмі. Ми не завжди вміємо вдержатись в рямках тої „золотої середини", під якою треба розуміти не те „ні тепле ні холодне", але відповідну міру, яка допомогла б нам до цього, що називається видержати до кінця та зі скрайнього оптимізму не попадати в скрайній песимізм, а з „незламної" віри в безнадійність та скрайню зневіру. Конкретних прикладів на це не бракує навіть в наших найновіших громадських подіях.

Єдиною рецептою на всі ці без сумніву шкідливі прояви є: до всіх справ, особистих і головно, громадських, підходити серцем і розумом рівночасно, з енергією та ентузіязмом, але й солідністю. Не боятися риску, бо він існує в кожному почині, але й зробити все можливе, щоб його перехилити в нашу користь. Перші успіхи не повинні нам „перевертати в голові", як і не можна опускати рук та зневірюватися першими невдачами. Американці взяли з життя і досвіду прекрасну засаду: „трай еґейн" — пробуй знову, як довго дихаєш та держишся на ногах. Бо справжнім успіхом є тільки сума успіхів. Тільки в цьому життя має свій глузд і в цьому його прогрес.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

Досвід української боротьби

(Завваги в справі „Голосу Америки").

Американці вважаються добрими дільцями-бизнесменами, які не викидають грошей марно.

Але, коли придивитись до пересилань „Голосу Америки", стане ясно, що це не завжди так: гроші на ГА витрачаються великі, технічні досягнення величезні, сил вкладено багато, — а наслідки далеко менші, ніж могли би бути.

Пояснюється це тим, що жадна пропаганда не може досягнути успіху, поки вона не поставить собі ясної мети.

Президент Труман говорив про боротьбу правдою. Це прекрасна зброя проти большевизму, як практики, проти тактики його, брехні та безпринципности.

Отже боротьба правдою є по-суті боротьбою оборонною, захистом, а не нападом, а оборонна, виправдувальна пропаганда завжди слабша за активну і атакуючу.

Голос Америки зрікається також і другої великої зброї, якою оперує радянська пропаганда: кличів національної незалежності. Як я вже писав раніше: звеличання росіян і їх могутності стирає всі наслідки інших національних пропаганд, бо російська пропаганда незаслужено і непотрібно займає стільки ж часу, скільки всі інші разом. А поборювати російський імперіялізм, зміцнюючи російський імперіялізм, — такої штуки ще ніхто не доказав!

Лишається ще одне, чим Голос Америки може бути корисним усім народам, яких душить російський чобіт: інформувати їх, яка є лінія російської поведінки, що Росія буде робити далі, і які способи є для того, щоб уберегтися і протистояти знищенню.

Джерелом для цього є досвід народів, яких Росія раніш підкорила — які вже перейшли цю школу большевицької політики і знають, яким способом можна це лихо обійти.

Таких передач ГА могло б бути дві: російська і українська. Але досвід російського народу не може допомогти ні Чехословаччині, ні Угорщині, ні Польщі, — просто тому, що досвід російського народу під комуністичною диктатурою є досвідом пануючого народу. Це значить, що досвідом російського народу може користуватися тільки той, хто мріяв би, вигнавши Москву, самому запанувати над народами Східньої Европи. Свого часу, прийшовши на Україну, Гітлер саме й використав увесь устрій і апарат, який там залишився від російської окупації, забуваючи, що підчас війни завжди можна дістати зброю, а поки українці мають зброю, окупант не може бути спокійним.

Але Злучені Держави Америки не мають наміру опанувати країни Східної Европи. Тому вони спокійно, не порушуючи своїх дипломатичних відносин з Радянькою Москвою, можуть подавати через авдиції Голосу Америки для народів східної Еврови факти, які вияснили б цим народам тактику Москви і те, чого можна сподіватися в майбутньому. Коли російська практика не може подати таких фактів, то українська, є власне, поруч з грузинською, єдиним джерелом вивчення тактики російського комунізму до поневолених народів.

Люди що сидять в чеському, болгарському, польському, угорському і інших відділах ГА для східної Европи, повинні занятися вивченням історії радянської України за останні тридцять років. Це дасть їм можливість проаналізувати тактику російського імперіялізму, який, будучи наскрізь бюрократичним і наскрізь догматичним, не має сили і можливості змінитися у відношенні до новозавойованих країн. А головне — як сказав амбасадор Смит — загарбництво росіян лишилося таким самим, тільки слуги його стали менш підкупними. Отже комуністичний російський імперіялізм не може стрибнути вище своєї власної голови. Тому методи його будуть в Чехословаччині такі самі, як були на Україні. Різниця тільки в тому, що українці вже раніш знали росіян і приготувалися до певного відпору, а чехи, мріючи про прихід „старшого брата", опинилися в положенні ягнятка, яке з радісним меканням біжить назустріч вовку. Тому вивчення історії радянської України за останні тридцять років і використання фактів цієї історії, як попередження і пересторги народам східної Европи на майбутнє, є єдиною користю, яку Голос Америки може принести цим народам.

В іншому випадку, роля пропаґандистів цих народів, що сидять в ГА, дуже мізерна: підтримувати мрії про краще життя, розповідати про краще життя в Америці, нагадувати про краще життя, яке було недавно, а нічого не сказати про те страхіття, яке чекає ці народи, це значить бути нечесним з самим собою і з своїм народом. Нема потреби залякувати ці народи, вони вже й так залякані. Але коли люди можуть бодай приблизно у-

(Докінчення на стор. 3-тій).

Ольга Мак. Авторські права застережені!

„ЄЖОВЩИНА"

(Уривок з автобіографічних матеріялів).

20)

„Хлопці", — каже, — „мені життя нема! Дайте шнурок — повішуся!"

— Хочеш шнурка? Дамо! Сорочок не пожаліємо для такої оказії!

Порвали сорочки, скрутили шнурок: „Вішайся!"

А він в плач: „Не хочу", — каже, — „боюсь!"

— Е, голубе! Тепер без викрутів! Що ж ми сорочки надармо поясували?!

Вночі взяли гада, заткнули морду і до ґратів! Та сторожа почула і відібрала! — з жалем зітхає оповідчик.

—Нічого, — потішає інший. — Не вдалося нам, то вдасться іншим, але жити він, собака, не буде!

Той самий селянин, котрий ще перед кількома днями охолоджував радість наївного учителя і котрий опинився на цей раз зі мною, зітхнув і сказав:

— Ех, люди, люди! Звірі з вас поробилися! Ні, не звірі, а чортівські виродки!

— Що?! Як!? — посипалося на нього з усіх боків. — Тобі шкода його?!

— І його шкода, але вас, дураків, найбільше! „Пацюка" вже не треба бити, бо його доля сама побила. А от ви! Що з вас буде?! Викликали з вашої душі звіря лютого, отруту страшну, і вони будуть роздирати і пекти ваше нутро до самої смерти! Як же вас тепер на волю випускати, коли ви поробилися ще страшніші всіх „Пацюків" і „Вошей"?! Раніше люди хоч Боа боялися, то і світ був інакший. А тепер — що? Тепер ви тільки палиці ґумової і кулі боїтесь! А дати вам ту саму пістолю чи палицю в руки, то... Ех! Не хочу навіть говорити...

— то що ж, діду, по-твоєму, коли мене „Пацюки" будуть стріляти, то дякувати їм за це, чи як?

Селянин хвильку помовчав, а потім з глибоким сумом у голосі відповів:

— Знаєш, хлопче, я маю тільки одного однісенького сина, і коли б він мене спитав так, як оце ти тепер, то я б йому відповів: „Сину, коли ти зі страждання і поневіряння у в'язниці не винесеш нічого, окрім оскверненої душі і чорного від злоби серця, то просись, щоб тебе застрілили! Я волію молитися за тебе, як за мученика, що впав жертвою пекельних сил, аніж бачити тебе тим самим слугою антихриста!"

Цікаву розмову перрвав сторож, котрий прийшов покликати мене до бюра.

Там чекав на мене якийсь немолодий панок, що назвав себе моїм оборонцем, найнятим моєю мамою.

— Як, — спитав я, — уже є оборонці?!

— Так, — відповів той, — уже є знову суди і оборонці, і ваша справа буде розглянена на виїзній сесії обласного суду.*)

Спочатку я втішився і почав докладно розповідати адвокатові історію свого безпідставного арешту, мордування стоянням і безсонницею, але раптом зупинився, бо помітив, що він налякано зиркає в сторону присутного енкаведиста і нервово крутить в пальцях свої окуляри.

— Гм! — використав він мою зупинку. — Це... це ви розкажете на суді. А я хотів би знати, які ви маєте тепер погляди на вашу колишню діяльність в організації Української Автокефальної Православної Церкви?

— Як „які погляди"? — здивувався я. — Жадних! Це фальшиве самообвинувачення було в мене вимушене тортурами і погрозами арешту моєї жінки!

— Гм! Гм! — зам'явся знову адвокат. — Я думаю, що вам ліпше буде, коли ви замість голослівного заперечення своєї провини, щиро покаєтесь і вясните судові причини, які штовхнули вас на злочин, як також і пізніші причини — добробут і свобода життя в нашій державі, котрі примугляди і радикально їх змінити. гляди і радикально їх імінити. Так буде краще для вас...

Я остовпів.

— Громадянине адвокат! Ви вірите, що я дійсно був у цій організації?

— Ви ж самі про це написали! Як же я можу не вірити?

— В такому разі, — увірвав я розмову, — нам нема більше про що говорити, і я буду сам себе боронити на суді. Вартовий! Прошу мене відвести до келії.

Виходячи, чув, як енкаведист говорив до адвоката:

— Бачите, як тепер ця вся сволоч підняла голови? Вони думають...

Дальших слів я не чув.

Опинившись в келії, я ліг на ліжко і почав думати. Не було сумніву, що і при змінах, які наступили в НКВД, мої вигляди на звільнення не покращали. Зі слів адвоката ясно, що регабілітація перед виїзною сесією обласного суду мені не вдасться, бо навіть сам оборонець боїться відкинути моє смішне самообвинувачення. Добре було, принаймі, що я в напливі одвертости не зрадився, бо тоді все пропало б!... Так маю ще єдину надію на рекурс до Вощого Суду Республики в Києві. Але і це не було певне.

Найгірше ж було те, що я взагалі не уявляв собі техніки теперішнього судівництва і не знав, за що мене властиво мають судити: чи за наклеп в участи в „збройній контрреволюційній організації" в місті З. чи за видуману мною діяльність в Українській Автокефальній Православній Церкві?

Нарешті, прийшов до висновку, що побачу це на процесі, і там зорієнтуюся, що маю робити.

Судовий процес.

Аж наступив і довго очікуваний день судової розправи!

Засідання суду відбувається при закритих дверях. Є тільки судді, прокуратор, оборонець і один свідок, присутність котрого для мене абсолютно несподівана і незрозуміла.

Акт оскарження є цілком змінений і не подібний до того, який мені давали читати у в'язниці. Пункт обвинувачення, що виник в З. і був безпосередньою причиною мого арешту, пропущений цілком, а на його місце висунено три нові:

1. Участь і керівництво в організації „Українська Автокефальна Православна Церква".

2. Агітація проти „великого братнього російського народу".

3. Приязнь з „ворогами народу" в особі Володимира Затонського.

(Дальше буде).

*) Виїзна сесія Обласного суду — склад суду з обласного міста, котрий у особливо важливих випадках виїждкав на місце злочину для переведення розправи.

Ярослав Падох.

Післяконвенційні міркування

3)

На межі віча.

Вирішну ролю в нарадах й ухвалах конвенції грало число її учасників. Рівно чотири з половиною сотень делегатів і головних урядовців Союзу працьовито заливали велику салю нарад впродовж довгих шістьох днів. Для них, здавалося, не існувало ні весняне сонце, ні рухливий чепурний центр клівлендського великоміста, ні цікаве, як всюди, внутрішнє життя великого готелю.

Близько півтисячі учасників нарад — велике число. Воно надавало конвенції ознак достойности, монументальности. Воно мало ще й інші прикмети. Це число раз у чотири роки зв'язує зі собою безпосередньо союзовий провід й його низи, воно дозволяє їм особисто зустрітися, познайомитися, обмінятися думками й в довір'ю й приязні об'єднатися ще дужче. Делегати з далеких південних і західніх стейтів знаходять у конвенції чи не єдину змогу зв'язатися безпосередньо з центральними округами, де стільки членів, де таке живе й багате союзове життя.

Але побіч цих корисних прикмет, це велике число конвенційних делегатів скриває в собі чималу небезпеку. Воно кладе непереможне тавро на цілу конвенцію, яка проходить під знаком саме цього великого числа. Головна його небезпека в тому, що діючи в силу окремих законів мисленння й діяння маси (про що так переконливо писав відомий Ле Бон) воно постійно держить конвенцію, цю по суті ділові загальні збори УНСоюзу, на грані — віча. Ця небезпека переміни ділових зборів на імпульсивне віче потенціяльно існувала цілий час конвенції. Та й не лише потенціяльно. Бували моменти, коли конвенція таки перемінювалася на гомінке віче й тільки енергії проводу й остаточній зрілості учасників конвенції можна завдячувати, що ці моменти були тільки — моментами.

Можна думати, що це явище й ця небезпека не була й не є чужа діячам Союзу, відповідальним за його безперебійний розвиток. Говорить про те внесення статутової комісії, сперте на велику кількість передконвенційних проєктів відділів УНСоюзу, щоби видатно зменшити число конвенційних делегатів. Але загал ще не усвідомив собі ясно слідповаги цеї проблеми й конвенція тільки незначно зменшила це число. При постійнім рості Союзу росте й число делегатів й тому треба сподіватися, що мимо цієї зміни, чергова конвенція збере ще більше делегатів, як цьогорічна. Треба вірити, що все ж таки загал Союзового членства усвідомить собі вагу цеї справи й вже на черговій конвенції переведе основну зміну конвенційного з а с т у п н и ц т в а. Тоді воно й вирішить характер конвенції, вибіраючи між діловими зборами й імпульсивним вічем.

Нічим іншим, як вічевою психологією можна пояснити нелогічність учасників конвенції, коли вони не рішилися поважно обмежити число делегатів а водночас не підвищили додатку на конвенційний фонд. Союзовий загал мусітиме скорше чи пізніше вибрати одну з двох можливостей: збільшити доплати на конвенційний фонд, або зменшити число делегатів. Чим скорше це зробить, тим краще для нього й Союзу.

Механізм демократії.

Бували трудні моменти на конвенційній салі. Делегати вирішували делікатні проблеми. Голоси промовців підносилися, кріпшали, загал непокоївся, вмішувався глухим шумом, гаряча й так температура салі розжарювалася ще більше. Я дивився з моїми сумнівами, що наростали в цім нервовім настрої салі: навіщо підносити такі проблеми на цім великім зборі, де грають пристрасті, де не завжди холодний розум бере верх над гарячем запалом? А коли вже так, чому провід конвенції й ті, що ставляли ці дразливі питання на порядок дня, не підготовили загал, не покермували дискусією, ще заки вона розпалилася до білого? На мої неспокійні запити я здобував неодмінну, с п о к і й н у відповідь: так краще. Всі пристрасті й всі сумніви делегатів мусять вийти на верх, щоб майбутній провід С о ю з у знав чим живе й чого собі бажає Союзовий загал. Це ж головна вартість конвенції, це ж і є головний механізм демократії. А за вислід не бійтеся, здоровий інстинкт нашого народу переможе укінці — успокоював мене д-р Мишуга. І на диво точно справдилися ці успокоюючі слова. Пристрасті успокоювалися й не рідко ті, що їх буйні коні вічевої атмосфери й окриленої реторики заносили під хмари, під кінець самі таки ставляли найбільш речеві й доцільні внесення. У вічевому хаосі діє, на щастя, здоровий громадський інстинкт, діє механізм позитивної, н е ф а л ь ш о в а н о ї демократії. Як довго він живий, нічого боятися за долю нашого американського громадянства, за долю нашого УНСоюзу.

А все ж забагато промов!

За цілий сливе час конвенції вражала диспропорція між кількістю конкретних внесень і кількістю та довжиною делегатських промов. Із цими промовами, як із піддержуванням внесень, — делегати бажають бути активними. Вони не винні, винен загал, який згодом вимагає звіту від делегата: скільки разів і як довго він говорив на конвенції. Висока пора змінити цей відділовий патріотизм. Гордість відділів не в тому, чи їх делегати забірали голос, але в тому, чи загал делегатів виніс корисні рішення для добра Союзу й народу. Пів тисячки делегатів не може взяти слова на конвенції навіть по одному разові, хіба, що конвенція мала б тривати місяць. А в звітах делегатів куди цінніше передати настрій конвенції, хід її нарад та вислід, як підкресловати власну активність того чи іншого делегата. Зрозуміння для цих завваг вельми піднесе повагу чергових конвенцій, скоротить їх трівок та допоможе до більшої діловости нарад і вирішень.

Провід конвенції може також допомогти в цій зміні, обмежуючи (за згодою конвенції) час промов делегатів та в пору замикаючи листу промовців.

Більше уваги до конкретних внесень ніж до їх узасаднень, які повторювані інколи пару десятками осіб з звичайно переповіданням іншими словами тих самих думок.

Віче, тобто збори великого числа осіб, є звичайно мало п р а ц е з д а т н е. Побіч інших причин велике число є завжди ворогом концентрації. Це було помітне й на клівлендській конвенції. Не зважаючи ні на незаперечний патріотизм делегатів, ні на їх внутрішню зорганізованість, наради продовжувались у безконечне, навіть у зовсім маловажних справах. Це було помітне зокрема при виборах, як до конвенційних комісій, так і до головного уряду Союзу. Щоб вибрати кілька членів двохтрьох комісій конвенція потрібувала майже цілого дня, дорогоцінного дня чотирьох з половиною сотень осіб, не згадуючи про те, що кошти одного дня конвенції коштували грубо понад 10,000 долярів. Не менше часу взяли вибори до головного уряду. Воно й не могло бути інакше. При тім величезнім числі приявних, ще й до того людей з таких далеких країв. Воно й не буде інакше на майбутнє, хіба що видатно зменшиться число делегатів, або — зміниться виборчу систему.

Наскільки легше проходили б вибори, якщо б переводити їх не на поодинокі особи, але на збірні листи кандидатів на всі уряди. Листу вставлювала б окрема виборча комісія, в яку входили б делегати, скажім, десяти стейтів, в яких УНСоюз найбільше поширений. Ця листа мала б найбільшу повагу, й хоч поодинокі делегати могли б ставляти власні листи, вона мала б найбільші вигляди здобути більшість голосів. Ця виборча система не тільки успрâвнила б вибори, але й допомогла б до того, що б їх вислід не був випадковий. А це є річю незвичайно делікатною й важливою зокрема тепер, коли Союз постійно росте й коли в його нутрі познаючуються певні групи членства.

Що справа виборів на конвенціях не є поставлена задовільно, з цим, сподіюся, погодяться всі учасники минулої конвенції. Як розв'язати цю проблему — на це може бути багато думок і проєктів. Я вказав на один шлях, що веде до поправи незадовільного стану. Напевно будуть вказані й інші, можливо й кращі. До чергової конвенції час далекий. Було б шкода, щоб його віддані УНСоюзові члени не використали для обдумання й підготовання потрібних змін.

(Дальше буде).

Дві соціялістичні конференції в Копенгагені

30 - 31 травня в Копенгагені відбулася Конференція Соціялістичної Унії Центральної і Східної Европи. До Соціялістичної Унії Центральної і Східної Европи належать партії таких країн: Болгарія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Угорщина, Україна, Чехословаччина, Югославія.

На цій Конференції були обговорені зокрема справи народів, поневолених комуністичною Москвою. Також справа світового миру була на Конференції передискутована, і дано огляд діяльности соціялістичних партій, приналежних до Унії.

В справі миру Конференція Унії ствердила, що за теперішніх обставин, коли Москва має в своїх руках поневолені народи з 100 мільйонів мешканців, нормалізація відносин в Европі неможлива. Ця ситуація загрожує світовому мирові. Тому Росія мусить залишити країни Східної Европи, зліквідувати створені нею підставні уряди, щоб зник терор і щоб відновилися демократичні свободи. За цих обставин вільні вибори, проведені під контролею демократичних країн, можуть відновити свободу на сході Европи і забезпечити світовий мир.

Члени Соціялістичної Унії Центральної і Східної Европи по закінченні своєї Конференції взяли участь у Конференції Соціялістичного Інтернаціоналу, який об'єднує партії народів, вільних від большевицького панування (КОМІСКО). 2. червня конференція КОМІСКО ухвалила таку резолюцію, внесену Соціялістичною Унією Центральної та Східної Европи:

„Відкрита або замаскована совєтська окупація центральних і східних європейських країн створила там ситуацію постійного напруження і творить загрозу для країн, положених далі на Захід. Організація Об'єднаної Европи і мирна стабілізація внутрішніх відносин є неможлива за теперішньої ситуації.

Тільки відтягнення совєтських армій і поліційної сили, розв'язання насильницького апарату комуністичних ляльковх режимів і відновлення основних людських і політичних прав можуть створити необхідні умовини для вільних виборів і так установити демократичні інституції, основані на згоді дотичних народів, які можуть репрезентувати ті народи.

Цим способом можуть бути створені умови для тривалого миру в Европі і цілому світі."

Українська Соціялістична Партія, як член Соціялістичної Унії Центральної і Східної Европи брала участь у конференції у Копенгагені. Делегатами від УСП були визначені проф. Панас Феденко (не міг прибути через паспортові труднощі) і др. Омелян Волинець із Лондону.

Від Української Соціялістичної Партії був поданий до обох конференцій меморандум про ситуацію в Україні і членам конференції була роздана декларація УСП. В цій декларації сказано між іншим, що включення України „в Европейську Спілку вільних народів є необхідне для організації єдности й миру в Европі. Український народ не визнав над собою окупації комуністичної тиранії і він досі бореться за свободу, демократію і мир.

„У цей час совєтська Росія є найбільша імперіялістична агресивна держава. В східній Европі совєтська Росія захопила багато країн. Вона насильством знищила їх права на свободу і незалежність. Загроза московського імперіялізму може бути знищена тільки через відновлення права на свободу і незалежне існування народів, що позбавлені цього московською тиранією.

„Демократичний порядок може розвинутися в східній Европі тільки за умов повної соціяльної та економічної свободи робітників і селян, тому що вони тільки є основою на якій можна збудувати повну і вільну демократію на Сході Европи"....

Що писала "Свобода" тому 40 років?

9. червня 1910 р.

ПРОБА ЗАЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КОЛОНІЇ В ВИРДЖІНІЇ.

Від якогось часу ведеться на сторінках „Свободи" дискусія над заложенням української колонії в Йорктавн, у стейті Вирджінія. По відповіди о. Понятишина на письмо о. Ардана про колонію в Йорктавн, містить довгий допис у цій справі о. д-р Кароль Єрмі. Він хвалить землю, каже, що це вимкове добрий грунт і згадує, що сп. С. С. Ортинський закупив там фарму. Після того о. Єрмі згадує про добрий доїзд до Йорктавн навіть водою з Балтимор, а крім того пише про користні умовини, які дає власник для нових покупців.

16. червня 1910 р.

ДИВНЕ ЗАМІШАННЯ В ЦЕРКОВНИХ СПРАВАХ.

Дня 30. травня відбулося торжественне посвячення новозбудованої церкви в Олифанті, коло Скрентону, якого доверщив еп. С. С. Ортинський при співучасти кількнадцяти гр. катол. і чотирьох лат. священиків у приявности непоглядних мас українського народу. Трапилася однаке подія, яка вказує на якусь проти-демонстрацію. „Покровитель російсько-православної місії", старий о. Т. Обушкевич на спілку з своїми товаришами упляную-вав на той день посвячення церкви в Тейлор, недалеко на північ від Скрентону, отже недалеко Олифанту. Посвячення доверщив лат. єпископ І. Гобан зі Скрентону, якого запросив о. Обушкевич на це торжество. „...Тепер нам стає ясне, де кузня, в якій куєтся боротьба проти нашого Владики" — пише автор статті з підписом „Греко-Католик".

КАСОВИЙ ЗВІТ У.Н.СОЮЗУ ЗА КВІТЕНЬ 1910 Р.

У звіті виказано, що прихід за квітень виносив $11,-769.22, з переносу осталася готівка $70,429.97, з відсотків прийшло $396.64; разом усього $82,595.83. Розхід виносив $9,402.39. Готівка з кінцем квітня 1910 р. $73,193.44.

НОВІ ВІДДІЛИ У.Н.СОЮЗУ В МІСЯЦІ ТРАВНІ 1910 Р.

За звітом гол. рек. секретаря Т. Лабовського приступили в місяці травні 1910 р., такі нові відділи до У.Н.Союзу: ч. 40, Бр. св. Володимира в Едвардсвил, Па.; ч. 112, Сестриство Непор. Зачаття в Клівленд О.; ч. 172, Бр. св. Йоана Хрестителя в Фредерікстон, Па.; ч. 206, Тов. Запорозька Січ, у Вумсокет, Р. Ай.; ч. 210, Українське Товариство „Згода" у Весчестер, Н. Й.; ч. 216, Тов. „Поміч в уЧжинії" в Ню Йорку, Н. Й.; ч. 218, „Сокіл, під покровом св. Михаїла" в Йонґставн, О.; ч. 278, Бр. св. Василія Вел. у Вилкебері, Па.

Досвід української боротьби

(Докінчення зі стор. 2-гої).

явити собі, що їх чекає, то вже більше можуть протистояти небезпеці.

Прикладів можна навести багато: на Україні російський комуністичний імперіялізм почав з того, що знесилив і понищив видатні особи в українській компартії. Після цього він взявся за видатних громадських діячів. Далі на чергу прийшли науковці, письменники і мистці.

Або другий приклад: колективізація. Народам східної Европи треба розповісти про голод на Україні і на конечну потребу тікати до індустріяльних міст, як єдину можливість врятуватися.

Або показати на українських прикладах, що зізнання і каяття нічого проти російської безсердечности не значать, — і що не можна вірити чи покладатися на жадні обіцянки секретної поліції, — бо вони однаково постріляють, і тих, хто признався, і тих, хто не підписав зізнання. Але коли розстріляють без прилюдного суду, то бодай для родини ще є змога урятуватися.

Таких повчальних прикладів з історії української невпинної боротьби проти російського імперіялізму можна навести багато, але вся біда в тому, що Україна змарнувала свою кров, бо не тільки їй ніхто не поміг, а навіть її досвід не може допомогти іншим у такій самій лютій боротьбі.

Добрим п р о п а гандистом, добрим борцем правдою може бути той, хто потрудився пізнати цю правду, вивчити її, засвоїти її.

Для всіх борців проти російського імперіялізму нема іншого джерела для вивчення тактики нападу росіян і тактики боротьби проти них — як тільки досвід української боротьби.

Голос Америки не може без кінця живитися тільки тим, щоб підтримувати прагнення кращого і незадоволення теперішнім. Це все народи східної Европи мають і без нього. Як тільки росіяни через місцевих комуністів збільшать тегор за слухання ГА, люди не будуть ризикувати життям, щоб тільки слухати невиразні розмови про свободу. Їм треба реальних порад і висвітлення картин, а це, повторюю, — може дати тільки досвід і знання практики російського комуністичного імперіялізму на Україні.

О. Лесюченко,

Ляндсгут, Німеччина.

Голоси Читачів

Справа вакаційних осель

Справа вакаційних осель стала проблемою дня. Про неї не лише пишеться, її не лише дискутується майже в кожній українській хаті, для неї не лише устроюються спеціяльні віча, але вона вже рече. Закінчився шкільний рік і вся наша шкільна молодь уже на вулиці. В такій ситуації вже не можна дискутувати і говорити, треба діяти. А щоби діяти треба мати реальний і можливий до виконання плян. Чому справу устроєння вакацій для нашої дітвори зв'язали ініціятори цієї справи з бизнесом, з купном великих посілостей, що вимагають великого грошевого вкладу. Правда думка непогана і гарно було б, щоб наша громада придбала таку посілість. Це відразу розв'язало б цю проблему. Але подивімся на можливості. Таких великих грошей відразу не зібрати. Це бизнес, великий бизнес і для нього потрібно часу. А тимчасом можна подумати розв'язати справу в меншому і скромнішому обсягу і не лише подумати, але її розв'язати.

Зрештою навіть одна оселя в Ню Йорку не розв'яже вповні справи: Таку оселю потребує теж і Филаделфія і тут теж проєкт закупити знову посілість у вартості теж якихось сто тисяч. Чи ж можливо, щоб наша убога громада могла це виконати. Зрештою до такого великого бизнесу підходять люди по бизнесовому, а ми мусимо перш за все до цієї справи підійти зі серцем. Справу купна оселі вести далі, безупинно і настирливо, а тимчасом уже сьогодні-завтра зорганізувати вакації для дітвори. І це нехай зроблять самі родичі малими гуртами, бо велика справа знову потребує великої організації і часу. Нехай збереться гурт родичів, сусідів, чи батьків молоді, що вчиться в одній або двох сусідніх школах і самі зорганізують вакації для дітвори. Є дві можливості, які зрештою практиковані в Европі, ба навіть мали організаторів у формі товариств осель і півосель. Отже ж такий гурток родичів, що заступав би справу двадцяти-тридцяти дітей, має вирішити, чи його стати винаймити будинок в гарній околиці за містом (таких будинків у нашій країні досить), підібрати опікунчий персонал: найменше дві виховниці, якщо малі діти, або одна виховниця, якщо більші, кухарка та „дженітор", чи створять для своїх дітей так звану пів-оселю: значить піднаймуть відповідну особу, яка кожного дня збере тих двадцять дітей і виїде з ними за місто, у зелень, чи бодай за-ведe їх до парку. В цьому другому випадку діти мусіли б брати зі собою друге сніданнялaнч, та потрібні гроші на переїзд трамваєм і поверталися би кожного дня після полудня домів. Персонал для цієї цілі знайдеться, виховників фахових багато; зрештою цим могла б зайнятись і котрась зі зацікавлених мам, за відповідною оплатою. Справа можлива до переведення навіть зараз, бо кожний батько згідний таки зараз віддати певну, в його можливостях, сумку грошей на вакації для своєї дитини, чим і „розв'яже собі руки" з уваги на цілоденну працю. Справа не вимагає великої дискусії, ні великих заклинків і збірок; просто зібрати зацікавлені особи, вирішити і почати діло. Зрозуміло, що потім об'єднаються всі групи родичів, може повстане товариство вакаційних осель або півосель, але це справа на потім; сьогодні треба вже зорганізувати вакації для дітвори в найпримітивніший спосіб, але зорганізувати. Згодом постепенно все уліпшиться, а може навіть увінчається купном оселі. Але спочатку не думаймо про бизнес, але відчуваймо серцем і не дозволимо дітям залишатися на вулиці.

Т.

ЛИСТИ З АМЕРИКИ

5. Далекосяжний успіх

Кілька днів тому часописи повідомили про надзвичайний контракт, недавно підписаний Дженерал Моторс Корпорейшен і Об'єднаними Автомобільними Робітниками Америки. Цей договір охопить понад чверть мільйона робітників і буде дійсний протягом п'яти років. Він гарантує збільшення заробітної платні кожного року і передбачає пенсії, що можуть сягати 117 долярів місячно, а також забезпечує хворих, оплату шпиталів та інші види допомоги.

Цей договір прекрасно відбиває дійсний характер Америки і кожний, що згадає про нього пишучи листа, використає золоту нагоду послати закордон правду, яка переборе ворожу брехню.

Росіяни постійно повторюють, що З'єдинені Держави незабаром будуть охоплені економічною депресією, що деморалізуватиме їх населення і послабить вплив нашої країни у світі. Країнам, охопленим Маршаловим Пляном, росіяни кажуть, що коли прийде депресія, то вони лишаться без будь-якої допомоги, чи то економічної, чи то зброєю.

Але очевидно ані керівники Дженерал Моторс, ані Юнія Автомобільних Робітників не думають в такий спосіб і депресії не чекають! Їх договір, з зобов'язанням збільшення заробітної платні та продукції протягом наступних п'яти років, свідчить про глибоку віру в майбутнє. Він є гарантією того, що Америка буде сильною і справи її йтимуть блискуче.

Знову ж росіяни малюють Америку наче в пазурях нежадливих **е г о ї с т и ч н и х** сил „великого бизнесу". Ніяк краще не можна відповісти на це, як написати про ті соціяльні і економічні вигоди, що дає вищезгаданий договір!

Треба зауважити, що „великий бизнес" не пославлює робітничих юній, а навпаки — обі великі сили — керівництво і праця ведуть переговори, бувши однаково сильними, і врешті осягають гармонійної згоди. Президент Юнії Автомобільних Робітників, Волтер Рутер вважає, що останній договір з усіма його вигодами для робітників, є найбільше вигідним з усіх, що будь-коли заключила Юнія. В той же час багатство компанії збільшилося до найвищих розмірів, яких не було протягом останніх двадцяти років.

Всі американці, що працюють на фабриках, всі споживачі, всі вкладчики матимуть користь з успішного ходу подій, передбаченого договором — з підвищенням продукції і заробітку. І про це треба написати в листах до друзів закордоном і в ділових листах, треба згадати про це, як про новини, про які всі говорять. „От як ідуть справи в Америці" — треба писати в листах — „Великий бизнес і праця мають віру в майбутнє і разом творять у мови миру, добробуту і безпеки для всіх."

Це є стаття з серії щотижневих статтів, поширюваних тепер Загальною Радою Американської Єдности з метою допомогти американським громадянам ширити правду про Америку по всьому світу. Якщо у Вас єсть якісь сумніви, питання або побажання щодо того як зробити родинні або ділові листи закордоном ще ефектовнішою зброєю у поході за правду — то напишіть листа до редактора, або до Загальної Ради Американської Єдности: Common Council for American Unity, 20 W. 40 St., New York 18, N. Y.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись **на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче** подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, **яка** вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись **на розшуки не забувайте вложити вашу** жертву на покриття поштових і бюрових **видатків та за витрату часу на полагодження** вашої справи.

За листами чи адресами **від** читальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19555 Дуркот Василя з с. Волосянка (Карпатська Україна) від Дуркот Івана.

19556 Моляш Дмитра с. Івана (ур. 1888) від Кулинич Миколи.

19557 Дзядза Володимира з с. Підгірки (Галичина) від Когут Семена.

19558 Яцишин Марію з с. Підгірки (Галичина) від Когут Семена.

19559 Анну з Цитринів Сікуринець з с. Либохорі (Турка) від Василя Цетрина.

19560 Івана, Аксандру і Євдокію Драбчук від Панаса Мелимуки.

Голоситися до:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 17. червня, о год. 7:30 вечером, в галі Veteran of Foreign War, 109 Park Ave. Просимо всіх членів і члениць прийти на час, бо буде звіт делеґата з Конвенції. По зборах виголосить п. Д. Геча реферат про Отамана С. Петлюру і про Полковника Е. Коновальця. — І. Головка, предс.; В. Реповець, кас.; Й. Ярема, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. Запорожська Січ, від. 117, подає до відома всім членам, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. червня, о год. 7:30 вечером, в церковній галі 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої довги інакше будуть суспендовані. — В. Калина, предс.; Н. Корчинський, кас.; Н. Чудакевич, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 18. червня в год. 6. вечером, в У. Н. Домі, 181-183 Fleet St. Обовязком кождого члена прийти і вирівнати свої вкладки. Буде звіт делеґата з Конвенції, а також буде вирішення відложеного Пікніку. — І. Грабар, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. І. Хрестителя, від. 270, відбудуться в неділю, 18. червня, о год. 3. попол., в У. Н. Домі. Просимо всіх членів і члениць прибути на ці збори й вислухати звіту нашого делеґата з 22. Конвенції У. Н.Союзу. — В. Вушковський, секр.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. — Бр. св. Володимира, від. 173, повідомляє своїх членів, що місячні і піврічні збори відбудуться у вівторок, 20. червня, о год. 7. вечер, в галі парохіяльній, 608 S. Heald. Просимо членів і члениць прийти і послухати піврічного справоздання і звіту делеґата з 22. Конвенції. — С. Фігун, секр.

БАЛТО (Куртіс Бей), МД. — Бр. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 55, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. Червня, о год. 2. попол., в церковній галі при 1506 Church St., на яких, пані Шандровська здасть обширний і дуже цікавий звіт (особливо скитальцям) з 22. Конвенції УНС. Членів, що мають платити вкладки просимо прийти о пів години скорше. Довгуючих членів просимо вирівнати залеглість, інакше будуть суспендовані. — П. Чайковський, предс.; А. Ціздин, секр. П. Демчук, кас.;

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 18. червня, о год. 2-ій попол., в салі Клюбу 13 Washington St. Делеґати здадуть звіт і буде вибір комітету на Пікнік, котрий відбудеться 25 с.м. Тому просимо всіх явитися на цих зборах. — Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

ГАНОВЕР, ПА. — Від. 29, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. червня, о год. 2. попол., в галі церковній. Просимо, щоби всі члени прийшли на збори і вислухали звіту делеґата з Конвенції. — М. Малищак, секр.

ВЕСТ ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Товариство Згода, від. 62, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 18. червня, о годині 3. попол., під ч. 6009 Joseph St. Просимо членів прийти на збори бо є важні справи до полагодження. Буде звіт з Конвенції, як рівнож роздання дивіденди. — С. Староста, предс.; В. Відей, секр.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society, Br. 259, meeting Sunday, June 18, 1950, at 1903 W. 51st St., at 2:00 p.m. — P. Trusiak, Treas.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 18. червня, о год. 3:30 вечером, в галі парохіяльній, 235 Карбон вул. Уряд просить членів явитися на зборах, бо є важні справи до полагодження. — М. Врус, пр.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Сестр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 18. червня, зараз по Сл. Божій, в галі церковній, 500 Н. Окаюн Стріт. На порядку дня буде звіт делеґата з Конвенції і збирання місячних вкладок. Проситься членів дуже, щоби прибули на збори. — М. Іванців, секр.

ЕЛМАЙРА, Н. Й. — Тов. ім. Івана Франка, від. 271, повідомляє своїх членів і члениць, що збори відбудуться в неділю, 18. червня, в галі на Лакаванна Евеню, о год. 2-ій попол. Члени мають обовязково прийти на збори і заплатити вкладки, щоб секретар не потребував покривати своїми грішми. Буде звіт з Конвенції з якого довідаєтесь про користи для членів, що Конвенція ухвалила. Нових іміґрантів просимо вписатись до УНСоюзу. Вони можуть осягнути всі інформації від секретаря, котрий дуже радо подасть їх. — І. Черкіс, предс.; Г. Левуш, секр.-кас.

Зміна часу в Українській Радіо-Програмі - Пітсбурщині.

Почавши від **неділі 11-го червня** (June) Українська Радіо Програма Пітсбурзької околиці буде відбуватися **кожної неділі від год. 2-ої до 2.30** пополудні, себто пів години скорше, як було перед цею зміною, і на тій самій стації **WEDO McKeesport, Pa. 810 Кс.** Також просимо вшанувати громадно Вашою присутністю Український Радіовий День Української Радіо Програми **в неділю 25-го червня** (June) в Городі West View Park.

Nick Arseny, *Manager.*

ТАРЗАН, ч. 2366. Тарзан шукає за Дженою.

Швидко Джена скочила за дерево і вилізла на долішні галузі...

...а між тим вбивчо-настроєний провідник ватаги ступав постійно в напрямі її схову.

Коли Тарзан дійшов до порожнього табору, його обхопив жах за долю Джени.

Попавши на слід Джени, він швидко дійшов до місця, де стояли сторожі. Одначе він ніде не доглянув своєї дорогої дружини.